

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ПРЕДСТАВНИЦТВО НАТО В УКРАЇНІ
ВГО «АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ»**

**МІЖНАРОДНА ТА НАЦІОНАЛЬНА
БЕЗПЕКА: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ
АСПЕКТИ**

*Матеріали VIII Міжнародної
науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 15 березня 2024 року)*

**У двох частинах
ЧАСТИНА II**

**INTERNATIONAL AND NATIONAL
SECURITY: THEORETICAL AND APPLIED
ASPECTS**

*Theses of the VIII International
scientific-practical conference
(Dnipro, March 15, 2024)*

**In two parts
PART II**

Дніпро
2024

УДК 34+35
М 58

*Рекомендовано до друку та до поширення
через мережу Інтернет Науковою радою
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ (протокол № 8 від 18 квітня 2024 р.)*

**М 58 Міжнародна та національна безпека: теоретичні і
прикладні аспекти : матеріали VIII Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Дніпро, 15 бер. 2024 р.) ; у 2-х ч.
Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. Ч. II.
740 с.**

ISBN 978-617-8035-64-8 (ч. 1)

ISBN 978-617-8035-69-3 (ч. 2)

DOI: 10.31733/15-03-2024/2

Збірник містить матеріали однойменної восьмої міжнародної науково-практичної конференції. У заході взяли участь науковці, викладачі та здобувачі закладів вищої освіти та наукових установ, а також фахівці-практики правоохоронних органів. Тематика публікацій охоплює актуальні теоретико-прикладні проблеми міжнародної та національної безпеки.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та навчальному процесі закладів вищої освіти, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

The collection contains theses of the eponymous eighth international scientific-practical conference. The event was attended by scholars, lecturers and post-graduates of higher schools and scientific institutions, and also enforcement agencies practitioners. The topics of publications cover urgent theoretical and applied problems of international and national security.

The conference theses can be used in research work and educational process of universities, as well as in law-making and law-enforcement activities.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

д.ю.н., проф. **О. А. Моргунов** (голова); д.ю.н., проф. **О. С. Юнін** (заст. гол.); д.ю.н., проф. **Л. Р. Наливайко**; д.ю.н., проф. **К. О. Чаплинський**; д.ю.н., проф. **А. О. Собакар**; д.ю.н., проф. **В. О. Боняк**; д.ю.н., проф. **В. В. Шаблистий**; д.ю.н., с.н.с. **В. С. Березняк**; д.ю.н., проф. **В. В. Дараган**.

*Факти, судження й висновки, викладені авторами публікацій,
не завжди підтверджуються та поділяються редакційною колегією.*

ISBN 978-617-8035-64-8 (ч. 1)

ISBN 978-617-8035-69-3 (ч. 2)

© ДДУВС, 2024

© Автори, 2024

3. Резнікова О. О., Войтовський К. Є. Щодо концепції забезпечення національної стійкості в Україні : аналіт. зап. Київ : НІСД, 2020.
4. Henricks S. C. Social Media, Publicly Available Information, and the Intelligence Community. *American Intelligence Journal*. 2017. Vol. 34. No. 1. P. 21–31. URL : www.jstor.org/stable/26497113.
5. Walters C. J. Adaptive Management of Renewable Resources. New York : McGraw Hill, 1986. 374 p.

УДК 630*7/83:338.245

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/276-278

Сергій НЕСТЕРУК

аспірант Науково-дослідного
інституту приватного права
і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України

РОЛЬ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОЇ ТА ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ЗНИЖЕННІ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНОЇ І НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Національна безпека має значну кількість складових. Інколи вони знаходяться у галузях і сферах, які зазвичай не співвідносять із безпекою держави. Так, під час війни найбільшу увагу приділяють питанням забезпечення підрозділів ЗСУ різними видами сучасних озброєнь, боєприпасами, паливом, медичними засобами, їжею і водою. Питання, як усе це потрапляє на фронт, цікавить людей менше. Проте організація і підтримка логістики є чи не найпершим, визначальним завданням для будь-якої армії світу. Не менш важливими є питання забезпечення війська різними матеріалами, які використовуються для побудови різноманітних укріплень і фортифікаційних споруд. Відповідно, поряд із оборонними заводами і фабриками, підприємствами критичної інфраструктури, транспортними підприємствами значна увага сьогодні має приділятися захисту економічної безпеки підприємств галузей і сфер виробництва, які здійснюють видобуток, обробку, виготовлення продукції із різноманітних матеріалів, зокрема давно відомих людству – каменю, металу, дерева. Декілька великих металургійних і цементних заводів, що були розташовані на Донбасі, нині знищено і розграбовано. Натомість у Дніпропетровській та Запорізькій області працює декілька металургійних гігантів, а на Заході країни у передгір'ї Карпат діють цементні заводи, а також видобувається, обробляється і переробляється каміння.

Забезпечення потреб ЗСУ, економіки держави та потреб громадян у різноманітній за якістю і призначенням продукції лісової та деревообробної промисловості сьогодні знаходиться під загрозою. Кількість лісових угідь України навіть у довоєнні часи була досить обмеженою. Збільшення обсягів вирубування лісів спричиняє погіршення хімічного стану повітря, сприяє поширенню пустель, збільшенню кількості повеней, посух та інших негативних кліматичних явищ. Переважна більшість лісових угідь України розташована у західних і північних регіонах держави, меншою мірою – у Центрі і на Сході, лісові угіддя майже відсутні на Півдні. Після початку широкомасштабного вторгнення російської федерації на українські землі у 2022 році значна кількість лісових угідь на Півночі та Північному Сході держави стала замінованою, забрудненою залишками снарядів і хімічних речовин, майже усі лісові угіддя у басейнах річок Оскіл і Сіверський Донець знищені, а залишки деревини у них непридатні до промислової переробки. Натомість потреби у продукції лісової та деревопереробної промисловості у зв'язку із воєнними діями значно зросли. Нестача деревини у різних галузях і сферах економіки загрожує економічній безпеці, а нестача її у передових частинах ЗСУ – національній безпеці держави.

Забезпечення економічної незалежності держави потребує усебічного розвитку усіх галузей та сфер виробництва. У розвиток цього Конституцією України у статті 42 проголошено право на здійснення підприємницької діяльності, яка не заборонена законом [1]. А в статті 6 «Загальні принципи господарювання» Господарського кодексу України двома першими принципами визначено забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання, а також свободу підприємницької діяльності у межах, визначених законом [2].

На основі цих принципів потенційні суб'єкти господарювання, зокрема суб'єкти підприємництва, можуть обирати видами своєї діяльності усі не заборонені законом види господарської діяльності у межах лісової та деревообробної промисловості, а також організаційно-правову форму суб'єкта господарювання, не заборонену законом, для здійснення діяльності у названих сферах. Законодавство України не містить приписів щодо обов'язкового обрання тієї чи іншої організаційно-правової форми суб'єкта господарювання для здійснення діяльності з переробки сировини із дерева. Тому такі суб'єкти можуть обирати форму, зручну для власників майна.

До складу лісової та деревообробної промисловості України відносять сукупність галузей, що спеціалізуються на заготівлі і переробці деревини, виробництві меблів і напівфабрикатів, різних видів паперу, картону, штучного волокна, целюлози. У межах цих галузей в Україні працюють тисячі підприємств, особливості діяльності яких на сьогодні є малодослідженими у правовій науці загалом та господарсько-правовій галузі зокрема. Удосконалення законодавчої та підзаконної основи діяльності таких підприємств має сприяти забезпеченню потреб побутових та економічних споживачів в Україні, потреб ЗСУ, виходу на зарубіжні ринки.

Слід зазначити, що особливості здійснення господарської діяльності у різних галузях та сферах економіки у загальних рисах розкривалися у значних за обсягом освітніх виданнях – підручниках та наукових виданнях – монографіях. Проте правовий режим діяльності у галузях лісової та деревообробної промисловості, правовий режим їхнього майна, правовий статус суб'єктів цих галузей тощо не досліджувався. Так, у навчальному посібнику «Господарське право», підготовленому за редакцією Л. Жука, розкривається навіть правовий статус товарної біржі [3], а досліджуваним питанням уваги не приділено; у посібнику О. Віхрова «Господарське право. Спеціальна частина» приділено увагу регулюванню господарських відносин у гірничодобувній [4, с. 31–53], харчовій промисловості [4, с. 103–127], нафтогазовому комплексі [4, с. 54–77], аграрній сфері [4, с. 128–170] та ін. Регулювання відносин за участі підприємств лісової та деревообробної промисловості не розглядається. У підручнику з господарського права України, підготовленому за редакцією А. Васильєва та О. Подцерковного, розкривається правовий режим оренди [5, с. 295–302] і зовнішньоекономічної діяльності [5, с. 390–425] тощо, а регулюванню відносин за участі підприємств лісової та деревообробної промисловості уваги не приділено. У спеціальній частині курсу лекцій з господарського права О. Вінник розкрито регулювання капітального будівництва [6, с. 434–450], фінансової діяльності [6, с. 480–501] і навіть комерційної концесії [6, с. 501–509] та ін. Правове регулювання ж діяльності підприємств лісової та деревообробної промисловості не згадується. У навчальному посібнику «Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки)» розкрито правове регулювання господарських відносин в агропромисловому комплексі [7, с. 7–24], гірничо-металургійному комплексі [7, с. 24–42] та інших схожих із деревообробкою галузях економіки. Правове регулювання господарської діяльності підприємств лісової та деревообробної промисловості не розкрито. У навчальному посібнику із господарського права за редакцією М. Шелухіна розкрито правове регулювання якості [8, с. 484–491], правове регулювання будівельної діяльності [8, с. 517–525] та інших галузей економіки. Правове регулювання господарської діяльності підприємств лісової та деревообробної промисловості, знову ж таки, не розкрито. У цілому дослідженню особливостей правового статусу різних суб'єктів господарювання та особливостей їх господарської діяльності присвячували роботи О. Бакалінська, О. Безух, О. Беяневич, А. Бобкова, О. Вінник, Б. Деревянко, Е. Деркач, Р. Джабраїлов, Г. Джумагельдієва, Д. Задахайло, А. Захарченко, В. Мамутов, В. Мілаш, В. Пашков, О. Подцерковний, В. Полюхович, В. Резнікова, В. Устименко, О. Шаповалова, В. Щербина та багато інших авторів. Проте незважаючи на роботи вчених, проблем, пов'язаних із правовим забезпеченням діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм та форм власності в Україні, стає лише більше. А регулюванню господарської діяльності підприємств лісової та деревообробної промисловості вітчизняними науковцями уваги майже не приділено.

Вважаємо, що певне зниження загроз економічній і національній безпеці України в умовах воєнного часу і наступного повоєнного відновлення можливе після проведення комплексного дослідження правовідносин у сфері регулювання господарської діяльності підприємств лісової та деревообробної промисловості із наданням пропозицій з теорії права, практики діяльності таких підприємств, а також щодо внесення змін до українського

законодавства, адже роль підприємств лісової та деревообробної промисловості у зниженні загроз економічній та національній безпеці держави є значною.

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.
3. Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О. М. Господарське право : навч. посібник. Київ : Кондор, 2003. 400 с.
4. Віхров О. П. Господарське право. Спеціальна частина : навч. посібник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. 344 с.
5. Господарське право України : підруч. / за ред. А. С. Васильєва, О. П. Подцерковного. Харків : ТОВ «Одисей», 2005. 464 с.
6. Вінник О. М. Господарське право : курс лекцій. Київ : Атіка, 2004. 624 с.
7. Дерев'яно Б. В. Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки) : навч. посібник. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 314 с.
8. Господарське право : навч. посібник у схемах і табл. / за заг. ред. М. Л. Шелухіна. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 616 с.

УДК 347.736+005.334.4

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/278-279

Андрій ОНЕЩУК

аспірант НДІ приватного права
і підприємництва імені академіка
Ф.Г. Бурчака Національної академії
правових наук України

ЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах дії воєнного стану і необхідності мобілізації усіх можливих ресурсів значна кількість підприємств і громадян, віддаючи все можливе на потреби фронту, сама опиняється на межі банкрутства. Враховуючи діалектичну залежність публічних і приватних інтересів, загроза фінансовому благополуччю і стабільності окремим підприємствам і громадянам може перерости у загрозу фінансовій, а за нею і національній безпеці держави.

Кодекс України з процедур банкрутства (далі – КУЗПБ), який набув чинності у 2019 році, запровадив в Україні інститут так званих «споживчих банкрутств», поширивши дію законодавства про банкрутство не лише на фізичних осіб – підприємців, але і на фізичних осіб без такого статусу. Даний інститут відіграє на сьогодні важливе значення для економіки країни, оскільки дозволяє неплатоспроможним боржникам врегульовувати проблемну заборгованість.

Відновлення платоспроможності боржника – фізичної особи повертає особу до активної легальної праці та загалом до соціальної діяльності, надає кредиторам (включаючи кредитні (фінансові) установи) можливість розстрочення та (або) списання частини заборгованості у порядку, встановленому судовим рішенням, а також покращення показників власної фінансової звітності [1, с. 33]. Проте ще на етапі запровадження в дію нового КУЗПБ у науковій літературі відзначалось, що, враховуючи недосконалість цього кодексу, є висока ймовірність того, що і банкрутство фізичних осіб буде використовуватися просто як інструмент ухилення від сплати боргів [2, с. 78]. Дійсно, практика застосування КУЗПБ показала його недосконалість, але в цілому досить значна кількість боржників уже скористалась цією процедурою і змогла звільнитися від боргів.

Проте слід пам'ятати, що інститут банкрутства фізичних осіб розрахований лише на добросовісних боржників, оскільки сприймається як пільга для тих боржників, які чесно хочуть розпочати своє фінансове життя з «чистого аркушу», а не як спосіб законним шляхом обманути своїх кредиторів.

У разі, якщо боржник не має фінансових можливостей погашати вимоги забезпеченого кредитора, господарський суд за клопотанням боржника відмовляє в затвердженні плану реструктуризації, встановлює мінімальну суму щомісячного виконання